

מאמר
ד"ה ויאמר ה'
אל אברם תשל"ח

עם פיענוח ראשי תיבות, מבוא,
סיכום, וביאורים
המלצה שבועית

יחי אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח לעולם ועד

לזכות תורמי ה"פלעדזש" החודשי בקביעות

שבזכותם מתפתחות פעולותינו בהתמדה בקביעות
לנחת כ"ק אד"ש מה"מ שתעמוד להם זכות זו בכל המצטרך בגו"ר
ובכולם רוייחי בטוב הנראה והנגלה בבני חיי ומזוני

ב"ה

אברך יקר,

זהירות, אוצר לפניך!

לקראת השנה החדשה, כאשר כל עם ישראל מתחיל את התורה מחדש, גם לך מגיע להתחיל את התורה מחדש, ובגדול! כל חסיד יודע את חשיבות לימוד המאמרים על-מנת להתקשר לרבי. 'הכתרתו' של הרבי נעשית במאמר!

היו שנים, פעם... בעבר הרחוק... היית יושב ולומד מאמר של הרבי, קצת מתאמץ, אבל מצליח. איזה עונג, איזו שמחה.

אבל היום... אתה רוצה ללמוד מאמר, אבל... עד שיש לך כמה דקות לפני התפילה ואתה מגיע לארון הספרים, אינך יודע איזה ספר לבחור. אין זמן לחפש בין כל הספרים ולנחש איזה מאמר יתאים לך כרגע.

מהיום זה לא צריך להשאיר רק כהיסטוריה, אין צורך להתרפק רק על העבר. עכשיו זה בהישג היד שלך. עשינו את העבודה בשבילך! בחרנו בקפידה מאמר מתאים ומקווים שתוכל ללמוד אותו לעומק בעזרת חומרי העזר שלנו. מטרתנו היא להקל על העומס הזה ולהעמיד לרשותך מאמר מובנה, נגיש ומעשיר המאפשר לך פשוט להתעמק בתורתו של משיח.

כל מאמר מגיע עם מבוא, הסברים נחוצים וסיכום שיעזרו לך להבין את מהותו וליישם את תורתו בחיי היומיום שלך. כדי לשפר עוד יותר את חוויית הלמידה שלך, אנו מציעים גם שיעור קצר של כ-51 דקות על המאמר מאת הרב נחמיה גרייזמן.

אנו מאמינים שהפרויקט הזה אינו רק לימוד מאמר חד פעמי; פרויקט זה נועד להיות חוויה מתמשכת וסוחפת. נהיה כאן איתך, שבוע אחר שבוע, נציע הדרכה, הסברים וסיכומים כדי להגביר את הבנתך במאמר הנבחר. זו הזדמנות עבורך הן לחזק את הידע התורני-חסידים שלך, והן ובעיקר - לחזק את הקשר שלך עם הרבי.

כאשר אתה יוצא למסע הזה - נשמח לקבל את המשוב וההצעות שלך כדי להפוך את המתנה הזו לטובה עוד יותר.

אנו מקווים שהפרויקט הזה יהפוך לחלק בלתי נפרד מהחיים החסידיים שלך, ואנו מצפים לצעוד יחד איתך בנתיב זה עד ביאת גואל צדק, בהתגלותו של הרבי מלך המשיח שליט"א, תיכף ומיד ממש!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מחלקת הוצאה לאור

של התאחדות החסידים

הקדמה

האם עליי להתמקד בחיזוק ובתיקון החולשות והחסרונות שלי, או אדרבה להתמקד במעלות והיכולות? שאלה זו מתעוררת בכל התמודדות ועמידה מול אתגר רוחני, ואפילו גשמי. והתשובה לכך - "לך לך"...

*

שתי אפשרויות אלו הן שתי דרכים כלליות בהן האדם יכול לצעוד בעבודת ה' הפנימית: דרך אחת מייצגת את העלאת התחתון. כלומר, על האדם לרדת אל המקומות הנחותים שבו, לזככם ולהאירם באור אלוקי. דרך זו נקראת בלשון החסידות 'מלמטה למעלה', שכן האדם יורד 'למטה', ומשם מעלה 'למעלה'.

ואילו הדרך השנייה מייצגת את ההיפך, את ירידת העליון. כלומר, תמורת ההתעסקות בזיכך החומר, על האדם להתעלות ולהתמקד בכוחותיו הנעלים, והתעסקות זו פועלת ממילא גם במקומותיו הנחותים, בהנחה שההתמקדות באור דוחה הרבה מן החושך. דרך זו נקראת בלשון החסידות 'מלמעלה למטה', שכן האדם בעודו 'למעלה', פועל ומאיר ב'למטה'.

איזו גישה עדיפה באמת? כמו בכל שאלה טובה, שני הצדדים שקולים, ובכל צד מעלה וחסרון. בדרך ש'מלמטה למעלה' המעלה היא בזיכך התחתון, והחסרון הוא בירידת העליון. ובדרך ש'מלמעלה למטה' המעלה היא בטהרת העליון והחסרון הוא בהזנחת התחתון.

אם כן, השלימות בעבודת ה' טמונה בחיבור שתי הדרכים לדרך אחת, הכוללת את מעלותיהן של שתי הדרכים. כלומר, האדם כפי שהוא ממוקד ועסוק במעלותיו ובענייני קדושה, פועל זיכך פנימי במקומותיו הנחותים. בדרך זו האדם מנצל את מלוא יכולותיו לעבודת ה' בטהרתה מתוך שמחה וטוב לבב, ומתקן את הדרוש תיקון בעודו חדור באלוקות וקדושה באותה מידה.

כל זה טמון בציווי ה' אל אברהם "לך לך", ציווי המהווה אבן יסוד בעבודת האדם לדורי דורות, כמבואר במאמר הנפלא דלהלן.

בס"ד. מוצאי ש"פ לך לך - בחררו - ה'תשל"ח

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך, וידוע¹ שיש בזה ב' פירושים. פירוש הא' שההליכה (דלך לך) היא מלמעלה למטה. וכמבואר בתורה אור² שאברם הוא אב רם, שכל הנעלם מכל רעיון³ [שהוא למעלה גם מבחינת חכמה. כי חכמה (עם היותה ראשית כל הכחות פנימיים) היא בחינת גילוי. מה שאין כן אב רם הוא שכל הנעלם מכל רעיון. וכמבואר בהגהות וביאורי הצמח צדק לתורה אור שם⁴ פרטי הדרגות שבזה]. ואמר ה' אל אברם לך לך מארצך גו' שיצא אורו הנעלם לגילוי ויומשך מלמעלה למטה עד אל הארץ, בחינת מלכות. ומוסיף "אשר אראך", ובוזה ב' פירושים. א' (כפשוטו) שאראך קאי על הארץ, בחינת מלכות, שהמלכות היא בחינת עלמא דאתגליא לכן אומר עליה אשר אראך⁵. ופירוש ב' שאראך קאי על אברם (בחינת שכל הנעלם מכל רעיון) - "אראה ואגלה אותך בעצמך"⁶ ("במהותך ועצמותך"⁷). והיינו, דהגם שספירת המלכות עלמא דאתגליא (ובפרט כמו שנמשכת בבריאה יצירה עשיה⁸) היא קצה הכי תחתון, ושכל הנעלם מכל רעיון (שהוא נעלם גם מרעיון העליון) הוא קצה הכי עליון, אף על פי כן, על ידי הירידה וההמשכה (דאברם, שכל הנעלם מכל רעיון) אל הארץ אשר אראך (כפירוש הא'), לבחינת מלכות עלמא דאתגליא (קצה התחתון), על ידי זה יתראה ויתגלה אמיית ענינו (מהותו ועצמותו) של

-
- (1) תו"ח לך לך פט, ב. אוה"ת שם (כרך ו') תתרעט, ב.
 - (2) ר"פ לך לך. וראה גם תו"ח שם (פ, א). אוה"ת שם תתרעב, א ואילך.
 - (3) אוה"ת לך לך (כרך ד') תרפה, א. וראה גם תו"ח שם.
 - (4) כ"מ בתו"ח שם (תחילת סעיף ב'). ושם פא, רע"א - באו"א קצת.
 - (5) תו"א יא, ב. תו"ח שם פא, רע"א. אוה"ת שם (כרך ו') תתרעג, א.
 - (6) תו"ח שם. ובאוה"ת שם: בעצמך ומהותך.
 - (7) ראה לקמן סו"ב.

ביאורים

א. ביאור הדברים: "אב" היינו ספירת החכמה, ו"רם" היינו רוממות, כלומר ספירת החכמה כפי שהיא בהעלם בשורשה בבחינת הכתר. ספירת החכמה כפי שהיא בשורשה מכונה גם 'שכל הנעלם מכל רעיון', כיוון שהיא למעלה מכדי לבוא לידי השגה, לעומת ספירת החכמה שבאה לידי השגה בספירת הבינה (על פי המ"מ המצויינים כאן).

אברם (כפירוש הב'), שנעשה עילוי (גם) בכחינת שכל הנעלם מכל רעיון (קצה הכי עליון), כמוכן מהמבואר בתורה אור שם⁸.

ב) ועל דרך זה הוא גם בענין ירידת הנשמה בגוף⁹, שהעליה הנעשית בהנשמה על ידי ירידתה למטה [שנעשית בכחינת מהלך¹⁰, ענין "לך לך"¹¹], היא גם בהדרגות הכי נעלות שבה, ואפילו בכחינת יחידה. דהגם דזה שנקראת יחידה הוא להיותה "מקבלת מיחיד"¹² [שלכן¹² אין שייך שתהיה כנגדה בלעומת זה, כבואה דבבואה לית להו¹³], מכל מקום, על ידי שהנשמה יורדת למטה, מאיגרא רמה לכירא עמיקתא¹⁴, נעשה עליה

- (8) ראה תו"א שם יא, ב ואילך (ובתו"ח שם פא, סע"א ואילך. אוה"ת שם תתרעג, ב). שהירידה דכחי' אברם למטה היא ע"י (גילוי) בחינה שלמעלה מבחי' אברם. ובאוה"ת שם (כרך ד') תרפו, א בשוה"ג, שהיא ירידה צורך עלי'.
- (9) ראה אוה"ת שם תרפח, סע"א, שענין לך לך "קאי על ירידת הנשמה בגוף".
- (10) ראה בהמצויין בד"ה מים רבים שו. [לעיל ע' קמ] הערה 50. ובכ"מ.
- (11) ראה אוה"ת שם תרעט, א: "לך לך, שיהי' בבחי' מהלך ולא בבחי' עומד". ושם ע"ב: שזוהו "עיקר פי' לך לך".
- (12) לקו"ת ראה כה, א.
- (12*) ראה ד"ה צהר תעשה תש"ז פ"ל (ע' 187). וראה גם ד"ה ועשית ציץ עת"ר (ע' קס).
- (13) גיטין סו, א. לקו"ת תצא לו, ג. ד"ה ועשית ציץ שם. צהר תעשה שם.
- (14) לשון הגמרא - חגיגה ה, ב.

ביאורים

ב. **סיכום סעיף א:** בציווי ה' אל אברהם "לך לך". אל הארץ אשר אראך" שני פירושים. הפירוש הראשון הוא הליכה מלמעלה למטה, שעל ידי המשכת 'אב רם' - 'שכל הנעלם מכל רעיון', שהוא כח עליון ביותר, ל'הארץ' - מלכות, שהיא כח תחתון ביותר, נעשה 'אשר אראך' - עילוי בכח העליון 'שכל הנעלם מכל רעיון'.

ג. לחביבות העניין מובא כאן משל לזה בלשונו של אדמו"ר הרי"ץ (ממאמר 'זה היום' תש"ט המצויין כאן): "כמו אנשי חייל של מלך שהולכים למלחמה, הנה סדר המלחמה וההנהגה הוא על ידי השרים והפקידים, והמלחמה עצמה הוא על ידי אנשי החיל, דהאנשי חיל הם אנשים פשוטים שאינם יודעים תכסיסי מלחמה, רק עניינם ללחום ולקיים פקודת השרים, ואחר כך שהם מנצחים הרי הם מתעלים בזה, ומתעלים על ידם כל השרים ופקידים, דהגם שהשרים והפקידים לא עמדו בקשרי המלחמה כמו ההולכים עצמם שהולכים בכל מקום סכנה".

ובנמשל: הנשמה המלובשת בגוף והנלחמת בענייני הגוף והעולם הזה, היא הארת הנשמה, ועצם הנשמה שלמעלה אינה משתתפת במלחמה. אולם, על ידי הניצחון של הארת הנשמה נפעל עילוי בעצם הנשמה, אף על פי שעצם הנשמה לא השתתפה במלחמת הגוף וענייני עולם הזה.

גם בבחינת יחידה שבה. כמבואר בכמה דרושים¹⁵ שעל ידי עבודת הנשמה בירידתה למטה דוקא נעשה עליה (ועליה שלא בערך) גם בשרש ועצם הנשמה שלמעלה¹⁷. וכמובן גם מהמבואר בכמה שיחות¹⁶ (בענין עליה לתורה), שהעליה היא בכל חמש הבחינות שבנשמה נפש רוח נשמה חיה יחידה, שהם ג' הבחינות תחתיים שניים ושלישיים¹⁷ דתיבת נח. ועל פי מה שנתבאר לעיל¹⁸ (על פי תורת הבעל שם טוב¹⁹ על הפסוק²⁰ בא גו' אל התיבה) שענין תיבת נח הוא "הוראה בסדר עבודה"²¹ לכל אחד ואחד מישראל [ובפרט לאחר חודש תשרי שאז מתחיל סדר העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו"²². שהגם שהוא הולך לדרכו (גם) בעניני הרשות ובעובדין דחול, ועד לבחינת מים רבים שהם כל סדרות הפרנסה כו'²³, מכל מקום על ידי שמכניס את עצמו בהתיבות דתפלה ותורה הנה לא זו בלבד שהוא "ניצל מהשטף דמבול"²⁴ אלא יתירה מזו שעל ידי המים נעשה ותרם התיבה²⁵

(15) ד"ה זה היום תש"ט ספ"ב ואילך. וראה הביאור בזה לקו"ש ח"ג ע' 846.

(16) לקו"ד כה, ב ואילך. סה"ש תש"ב ע' 75.

(17) נח ו, טז. וראה לקמן הערה 26.

(18) שיחת מוצאי ש"פ נח סעיף ט' [לקו"ש ח"כ ע' 7-286].

(19) הובאה בד"ה צהר תעשה תרצ"ה (בסה"מ קונט' ח"ב) בתחלתו ובכ"מ (ראה הוספות לכש"ט (הוצאת קה"ת) סי' י).

(20) נח ז, א.

(21) לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר בד"ה צהר תעשה שם.

(22) ראה בארוכה שיחת מוצאי ש"פ בראשית (ס"ד) [לקו"ש ש"פ ע' 269] ושיחת מוצאי ש"פ נח הערה * 15 ע' [282]

(23) ראה ד"ה מים רבים ש.ו. סעיף ו'

(24) (נח ז, יז) תו"א ט, סע"א.

(25) נח ח, ד. וראה אוה"ת נח ע, א. (כרך ג') תרמג, ב ואילך.

ביאורים

ד. הביטוי "בבואה דבבואה לית להו" מקורו בגמרא גבי הצועק מתוך בור לתת גט לאשתו, שנותנים לה על פיו. ושואלת הגמרא מדוע לא נחשוש שהוא שד? ומסיקה הגמרא שראו לאותה דמות שבבור "בבואה דבבואה", פירוש, צל של צל (כשהשמש נוטה לאופק היא יוצרת סביב עצם צל כהה, וצל נוסף בהיר יותר), ומקובל בידינו שאין להם צל של צל.

ומבואר בחסידות ש"בבואה" הוא 'מקיף' (כשם שהצל מקיף את עצם הדבר), ובנשמה יש שתי דרגות שהם 'מקיפים': 'חיה' ו'יחידה', ועל כך נאמר ש'מקיף' אחד יש בקליפות, דהיינו ה'מקיף' של דרגת 'חיה', אך 'מקיף דמקיף' דהיינו 'יחידה' - אין בקליפות. והטעם לפי ש'יחידה' 'מקבלת מיחיד', כלומר מקושרת בעצמות בקשר עצמי ללא שום מבוקש ורווח, ובקליפות שעניינן ישות, לא שייך קשר ללא רווח (על פי המ"מ המצויינים כאן).

ועד שנעשה ותנח התיבה²⁵], מובן מזה, שעליית הנשמה שנעשה על ידי ירידתה למטה והתלבשותה במים רבים הוא בכל ג' הבחינות (דתיבת נח) תחתיים שניים ושלישיים, שענינם בנפש האדם הוא נפש רוח נשמחה חיה יחידה²⁶. בדוגמת המבואר לעיל (סעיף א') שעל ידי הליכת וירידת אברם אל הארץ בחינת מלכות, שהתכלית (דירידה זו) הוא להיות גילוי בבריאה יצירה עשייה²⁷ [וכידוע²⁸, שהליכת אברם אל הארץ היה בכדי להמשיך בבריאה יצירה עשייה עד בעולם הזה הגשמי, שעל ידי זה עשה הכנה להמשכה שעל ידי מעשה המצוות בגשמיות לאחרי מתן תורה] נעשה עילוי גם בבחינת שכל הנעלם מכל רעיון²⁹.

ג) ופירושו' הב' בלך לך גו' אל הארץ הוא (כפשטות הכתוב²⁹) שהליכה זו היא מלמטה למעלה, ההליכה מארצך וממולדתך ומבית אביך שהוא (כפשטות הכתוב) ארצו וגו' של תרח [היפך ענין הטהרה³⁰], דרגא הכי תחתונה, ומשם ילך ויעלה מלמטה למעלה עד אל הארץ אשר אראך שקאי (כנ"ל סעיף א) על בחינת המלכות, ועד לבחינת ויבן שם מזבח להויה הנראה אליו³¹ (שהוא למעלה מבחינת מלכות), ועד אשר ויבן שם

26) ראה אוה"ת שם תרכו, א (מרמ"ז), שג' הבחינות תחתיים שניים ושלישיים הם ב"ע אצילות וא"ק. וידוע (שע"ק להרמ"ו ח"ג פ"ב. ע"ה עער דרושי אבי"ע פ"ג - הובא בהמשך תרס"ו ע' רל. ד"ה ויהי אומן עטר"ת פ"א. ובכ"מ) שג'ר"ן הם מבי"ע, חי' מאצי, ויחידה מא"ק.

וזהו גם הכוונה במ"ש בלקו"ד שם, שחמשה השמות נרנח"י הם תחתיים שניים שלישיים רביעיים וחמשיים שהם ד' עולמות אבי"ע ועולמות הא"ס שלמעלה מאצילות, שמונה העולמות ב"ע לג' בחינות - כהפי' (אוה"ת שם, משל"ה), שתחתיים שניים ושלישיים הם ב"ע (ועפ"ז יש "רביעיים וחמישיים" - ובדוגמת ה' שמות דנשמה).

27) תו"א ריש פרשתנו (וראה הגהות הצ"צ לשם אוה"ת לך תרפה, ב. תרפט, ב).

28) תו"ח שם פג, ד ואילך. אוה"ת שם (כרך ו') תתרעה, סע"א ואילך. וראה גם תו"א יא, סע"ג.

29) וכ"ה בל"ת להאריו"ל - מובא במקומות שבהערה 1.

30) ראה במדב"ר רפ"ט: מי יתן טהור מטמא . . כגון אברהם מתרח.

31) פרשתנו יב, ז.

ביאורים

ה. סיכום סעיף ב: כשם שנתבאר בסעיף א בנוגע לספירות העליונות, כן הוא בנוגע לנשמה, שעל ידי ירידתה והתלבשותה בגוף נעשה עילוי בכל בחינות הנשמה המקבילות ל'תחתיים שניים ושלישיים' שבתיבת נח, עד לבחינה העליונה ביותר שבה, בחינת יחידה. עבודה זו שמלמעלה למטה הינה אחד האופנים שבעבודת "ויעקב הלך לדרכו", שגם בירידתו לענייני הרשות וטרדות הפרנסה לאחר חודש תשרי, הוא 'ניצל מטשף המבול', על ידי כניסתו ל'תיבה' - תיבות התורה והתפילה.

מזכב להויה סתם³², בחינת הויה דלעילא, הויה הנעלם, שלמעלה מהויה (דלתתא) הנראת³³. ועל דרך זה הוא גם בהעבודה ד"ויעקב הלך לדרכו" שבכל אחד ואחד שלאחרי חודש תשרי, שהליכה זו היא (לא רק באופן דמלמעלה למטה, שהולך לדרכו מהמועדים דחודש תשרי לדרכו בעניני הרשות ועובדין דחול במשך כל השנה, אלא) גם באופן דמלמטה למעלה, מתחיל מכח המעשה שלו, ובכח המעשה גופא כמו שהוא בהעקב שבו, דרגא היותר תחתונה שבגוף האדם [ועד שהוא ענין דהיפך החיים³⁴, בדוגמת המובא לעיל בנוגע לתרח שהוא היפך הטהרה], ומשם מתחיל הליכתו מלמטה למעלה, שפועל גם בהעקב שלו ער זאָל דערהערן אלקות [וכמו שכתוב באברהם עקב אשר שמע אברהם בקולי³⁵ שגם העקב שלו האָט דערהערט³⁶. ועל ידי שהיה זה אצל אברהם אבינו, ניתן הכח על זה לכל אחד ואחד מישראל (בדוגמת האהבה מסותרת שבכל אחד ואחד מישראל שהיא בירושה לנו מאבותינו³⁷, ובפרט מאברהם אבינו³⁸), ומזה נמשך (באופן דהילוך מלמטה למעלה) השמיעה (דער דערהער) באלקות בכל הכחות, עד לכח השכל שבראש, שתהיה בהם השמיעה למעלה ממדידה והגבלה דשכל.

וגם ענין זה ד"ויעקב הלך לדרכו" (הליכה מלמטה למעלה) מתחיל לאחרי חודש תשרי. דהנה העבודה דשמיני עצרת ושמחת תורה (סיום המועדים דחודש תשרי) היא (בשמחה וריקודים, שענין הריקודים הוא (בעיקר ומתחיל) בהרגלים, ובהם גופא בהעקב שבהם. ועל ידי שהעקבים מתנשאים (הויבן זיך) ומרקדים, הם מנשאים גם את הראש (וכח השכל שבו)³⁹, שגם הוא מרקד בשמחה גדולה למעלה ממדידה והגבלה. ומזה נמשך כח על העבודה דויעקב הלך לדרכו (הליכה מלמטה למעלה) במשך כל השנה, מתחיל

(32) שם, ח.

(33) אוה"ת פרשתנו (כרך ד') תרפ"ב, ב. תרפ"ג, ב. תרפ"ט, סע"א. ד"ה בחודש השלישי תש"ב.

(34) אדר"נ ספל"א.

(35) תולדות כו, ה.

(36) סה"מ תש"ח ס"ע 253. התמים ח"ו ע' נב.

(37) תניא פ"ח.

(38) ת"ח שמות תקלו, סע"ב. וראה גם לקו"ת סוכות עה, ה. שמע"צ פט, ב.

(39) ראה גם שיחת מוצאי שבת בראשית ס"ג [לקו"ש שם ע' 267 ואילך].

ביאורים

ו. 'הויה דלתתא' הוא המקור המחיה ומהווה את העולמות, שבכללות הוא האור הממלא כל עלמין. ו'הויה דלעילא' הוא למעלה ממקור העולמות, ובכללות הוא האור הסובב כל עלמין.

מכח המעשה כמו שהוא בהעקב [כולל הענינים שאדם דש בעקביו⁴⁰, היינו ענינים אשר (מצד איזה סיבה שתהיה) אין לו חיות בהם (בדוגמת העקב כפשוטו שהוא ענין דהיפך החיים)], ומזה ממשיך (באופן דהילוך מלמטה למעלה) גם לכח השכל שבראש, כנ"ל⁴¹.

ד) וישני פירושים הנ"ל בלך לך מארצך גו' הם בהתאם לשני הפירושים ב"בעבר הנהר ישבו אבותיכם"⁴¹. הפירוש [שבפנימיות התורה⁴²] שעבר הנהר הוא הבחינה שלמעלה (גם) מבחינת ונהר יוצא מעדן⁴³ (בינה דאצילות) ופירוש בעבר הנהר ישבו אבותיכם גו' הוא ששרש האבות הוא מעבר הנהר שלמעלה מאצילות ומשם נמשכו למטה (בעבר השני של הנהר היינו) בועיר אנפין דאצילות, ועד ש"ואולך אותו בכל ארץ כנען"⁴⁴ הירידה וההמשכה בבחינת המלכות (כנ"ל סעיף א' שארץ ישראל קאי על מלכות) - ההליכה מארצך גו', שקאי על עבר הנהר, אל הארץ אשר אראך, הוא הליכה מלמעלה למטה⁴⁵. והפירוש (כמו שהוא בפשטות) שעבר הנהר הוא מקומו של תרח, ומה שכתוב בעבר הנהר ישבו אבותיכם גו' הוא לגריעותא [כדמוכת ממאמר רז"ל⁴⁶ מתחיל בגנות כו' מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו כו' שנאמר בעבר הנהר ישבו אבותיכם גו' - ההליכה מארצך גו' (עבר הנהר) אל הארץ אשר אראך, הילוך ועליה מלמטה למעלה⁴⁷ (כנ"ל סעיף ג')⁴⁸.

(40) רש"י ר"פ עקב.

(41) יהושע כה, ב. ובאוה"ת פרשתנו תרפב, ב הובאו ב' הפירושים דלקמן.

(42) תו"א א כה, א. עה, ה דרמ"צ פב, ב. ובכ"מ.

(43) בראשית ב, יו"ה.

(44) יהושע שם, ג.

(45) ראה גם אוה"ת שם תרצ, ב.

(46) פסחים קטז, א.

(47) ראה גם אוה"ת שם תרצא, ב.

ביאורים

ז. סיכום סעיף ג: הפירוש השני שבציווי "לך לך" הוא ההליכה מלמטה למעלה, "מארצך..." של תרח, היפך הטהרה, עד "הארץ אשר אראך" - מלכות, ולמעלה מזה "ויבן שם מזבח להוי" - 'הוי' דלתתא', עד 'הוי' דלעילא'. עבודה זו שמלמטה למעלה הינה האופן השני שבעבודת "ויעקב הלך לדרכו" שלאחר חודש תשרי, שהאדם מתחיל להחזיר אלוקות בכח התחתון ביותר, כח המעשה שבעקב אשר אין בו חיות, ומכאן מתקדם לכוחות נעלים יותר עד כח השכל, שפועל בו 'השמיעה' שלמעלה מהגבלת השכל. הכח לעבודה זו נמשך מהריקודים שבשמיני עצרת ושמתת תורה, כי משמעותו של הריקוד הוא הגבהת העקבים עד שהם מגביהים גם את הראש.

ד"ה ויאמר ה' אל אברם - תשל"ח · יא

ה) והנה הגם שב' פירושים הנ"ל ב"לך לך" הם שני פירושים שונים והפכיים, מכל מקום, מכיון שב' הפירושים הם באותה התיבה (תיבת לך), מוכח מזה⁴⁸, שענין "לך לך" (וההוראה לכל אחד ואחד מישראל שבפרשה זו) כולל ב' האופנים יחד, הילוך מלמעלה למטה והילוך מלמטה למעלה. ובדוגמת "והתהלכתי בתוכם"⁴⁹ ש"והתהלכתי" (לשון רבים) כולל⁵⁰ ב' בחינות הילוך הנ"ל⁵¹. וכן הוא גם בענין ואולך אתכם קוממיות⁵², ש"קוממיות" (לשון רבים)⁵³ מורה על ב' קוממות⁵⁴ [קומה דאור ישר וקומה דאור חוזה, שהם דוגמת ב' בחינות הילוך הנ"ל⁵⁵], הכוונה בזה היא ש"קוממיות" כולל ב' הקומות יחד.

ו) יש לקשר זה עם שנה זו (ביחוד), שהיא שנת העיבור, ויתירה מזו שהיא שנת העיבור דסיום מחזור קטן⁵⁶, שבה נעשה ההתאמה דשנת החמה עם שנת הלבנה (בתכלית השלימות)⁵⁶. דהנה שמש הוא בחינת משפיע - דוגמת ענין ההילוך מלמעלה למטה,

(48) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782 (הראי' לזה מ"שעטנז").

(49) בחוקתי כו, יב.

(50) ובנוגע ל"והתהלכתי" - פשוט שכולל ב' הבחינות, מכיון (שאין זה שני פירושים כ"א) שפירוש "והתהלכתי" הוא ב' אופני הילוך. ועד"ו הוא גם בנוגע ל"קוממיות" (דלקמן בפנים).

(51) דרושי ד"ה והתהלכתי - אוה"ת ויקרא (כרך ב') ע' תרמ ואילך. לקו"ת ראה כו, א. אמ"ב שער הק"ש פפ"ז. ספפ"ח ואילך.

(52) בחוקתי כו, יג.

(53) ראה חדא"ג מהרש"א לב"ב שבהערה הבאה.

(54) ב"ב עה, א. סנהדרין ק, א.

(55) אמ"ב שם פפ"ט. אוה"ת שם ע' תרנג. תערב-ג.

(56) ראה בארוכה במכתב דוא"ו תשרי תשל"ח* וש"ב.

ביאורים

ח. סיכום אות ד: גם בפסוק "בעבר הנהר ישבו אבותיכם" יש שני פירושים בהתאם לשני הפירושים שב"לך לך". פירוש ראשון ש"אבותיכם" הם האבות ששורשם למעלה מ"נהר" - בינה דאצילות - ומשם נמשך ל'עבר השני' - ז"א דאצילות עד ספירת המלכות. פירוש זה מקביל לפירוש ש"לך לך...". היינו מלמעלה למטה. פירוש שני ש"אבותיכם" הוא תרח, כלומר נחיתות. פירוש זה מקביל לפירוש ש"לך לך" היינו מלמטה למעלה.

ט. 'אור ישר' הוא הגילוי מלמעלה שלא מצד עבודת התחתון, גילוי זה מקביל להליכה שמלמעלה למטה. 'אור חוזר' הוא הגילוי שמצד עבודת התחתון, גילוי זה מקביל להליכה שמלמטה למעלה.

ולבנה (דלית לה מגרמה כלום⁵⁷) הוא בחי' מקבל - דוגמת ענין ההילוך מלמטה למעלה. וענין שנת העיבור (ובפרט שנת העיבור דסיום מחזור קטן) הוא צירוף וחיבור ב' העבודות [העבודה דשמש (בחי' משפיע, הילוך מלמעלה למטה, שבכללות הוא⁵⁸ עבודת הצדיקים), והעבודה דלבנה (בחינת מקבל, הילוך מלמטה למעלה, שבכללות הוא⁵⁹ עבודת הבעלי תשובה)], שייעשו ענין אחד (שנה תמימה), כמו שנתבאר לעיל⁶⁰ בארוכה. וכמו שכתוב⁶¹ ועינינו מאירות כשמש וכירח, שהכוונה בזה היא [לא רק שיהיו ב' המעלות, המעלה דשמש והמעלה דירח אלא גם] שב' הענינים (והמעלות) יהיו כאחד.

וענין זה [צירוף ואיחוד ב' ענינים הנ"ל] הוא הכנה וכלי [ובאופן דאבה, שהוא לא רק מקבל אלא גם ממשיך⁶¹] להמשכת אור אין סוף שלמעלה מגדר "מעלה ומטה". [ועל דרך הידוע⁶² שלאחרי השלימות דאתערותא דלתתא (בחינת לבנה) וגילוי אתערותא דלעילא (בחינת שמש) (הנמשכת על ידי אתערותא דלתתא) נמשך אחר כך בחינת אתערותא דלעילא ממקום שאין אתערותא דלתתא מגעת שם כלל]. ששלימות העבודה [בצירוף ב' ענינים הנ"ל, שנה תמימה] הוא האתר שלים, שהוא כלי להשראת אור אין סוף, דקוב"ה שריא באתר שלים⁶³. ועד שעל ידי זה נעשה המשכת העצמות שהוא

57) זח"ב קמה, ב. ועוד.

58) ראה שיחת מוצאי ש"פ נח [לקו"ש ח"כ ע' 288] הערה 65.

59) בשיחה הנ"ל סי"ב [לקו"ש שם ע' 287-8].

60) נוסח התפלה דשבת (נשמת). וראה בהמצויין בשיחה הנ"ל [לקו"ש שם ע' 290] הערה 83.

61) תו"א קיה, ב. לקו"ת ראה כב, סע"ד. ד"ה אדון עולם תש"ג פ"ה. ובכ"מ.

62) לקו"ת שה"ש כה, סע"א ואילך.

63) זח"ג ז, ב.

(*) לקו"ש חי"ד ע' 477 ואילך. המו"ל.

ביאורים

י. שנות העיבור נקבעות על פי מחזור של 91 שנה (בסימן גו"ח אדו"ט, דהיינו השנה השלישית, השישית וכן הלאה), מחזור זה נקרא מחזור קטן (להבדיל ממחזור גדול של השמש שאינו קשור לענייננו). מטרת כל שנת עיבור היא לצמצם את פער הימים בין שנת הלבנה לשנת החמה, אך בכל זאת במהלך המחזור נותר פער מסוים של ימים בין שנת הלבנה לשנת החמה, רק בסיום המחזור נסגר הפער לחלוטין ונוצרת התאמה מלאה בין שנת הלבנה לשנת החמה. שנת אמירת המאמר הייתה השנה התשע עשרה, בה נוצרת התאמה מלאה בין שנת הלבנה לשנת החמה.

ד"ה ויאמר ה' אל אברם - תשל"ח · יג

אמיתית ותכלית השלימות. ונעשים ישראל וקוב"ה (על ידי אורייתא) כולא חד⁶⁴, ובאופן שאין שייך לחלק ביניהם, מכיון שתורת אמת מעידה שהם חד.⁶⁵

(64) ראה זהר שם עג, א.

ביאורים

יא. סיכום אות ה': מכך ששני הפירושים שב"לך לך" - מלמעלה למטה ומלמטה למעלה - נכללו באותה מילה ("לך"), מוכח שעל אף היותם הפכיים זה מזה, שניהם נדרשים כאחד (בדוגמת המבואר בחסידות על המילים "והתהלכתי" ו"קוממיות"). חיבור שתי עבודות אלו קשור לשנת העיבור, שכן עניינה של שנת העיבור הוא לאחד בין השמש המסמלת את העבודה שמלמעלה למטה, ללבנה המסמלת את העבודה שמלמטה למעלה. חיבור זה הינו בלי להמשכת אור אין סוף שלמעלה מגדרי 'מעלה ומטה', עד המשכת העצמות, שעל ידי זה נעשים ישראל וקב"ה כולא חד.

סיכום המאמר

"ויאמר ה' אל אברם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". הליכה זו שנצטווה בה אברהם, במשמעותה הפנימית כוללת שני פירושים: הליכה מלמעלה למטה, והליכה מלמטה למעלה.

ההליכה שמלמעלה למטה קיימת בשלושה רבדים: בספירות העליונות, בנשמה ובאופן עבודת האדם -

ההליכה שבספירות מבוארת בפסוק, שעל ידי המשכת 'אב רם' - 'שכל הנעלם מכל רעיון', שהוא כח עליון ביותר, ל'הארץ' - מלכות, שהיא כח תחתון ביותר, נעשה 'אשר אראך' - עילוי בכח העליון 'שכל הנעלם מכל רעיון';

בדוגמתה בנשמה, שעל ידי ירידתה והתלבשותה בגוף, נעשה עילוי בכל בחינות הנשמה המקבילות ל'תחתיים שניים שלישיים' שבתוכה נח, עד לבחינה העליונה ביותר שבה, בחינת יחידה;

בעבודת האדם, הליכה זו שמלמעלה למטה הינה אחד האופנים שבעבודת "ויעקב הלך לדרכו", שגם בירידתו לענייני הרשות וטרדות הפרנסה לאחר חודש תשרי, הוא 'ניצל משטף המבול', על ידי כניסתו ל'תיבה' - תיבות התורה והתפילה.

*

גם ההליכה שמלמטה למעלה ראשיתה בספירות העליונות ותכליתה בעבודת האדם -

הליכה זו שבספירות מבוארת אף היא בפסוק, שההליכה היא "מארצך..." של תרה, היפך הטהרה, עד "הארץ אשר אראך" - מלכות, ולמעלה מזה "ויבן שם מזבח להוי" - 'הוי' דלתתא', עד 'הוי' דלעילא';

בעבודת האדם משמעות הליכה זו היא להחדיר אלוקות בכח התחתון ביותר, כח המעשה שבעקב אשר אין בו חיות, ומכאן להתקדם לכוחות נעלים יותר עד כח השכל, שפועל בו 'שמיעה' שלמעלה מהגבלת השכל;

גם אופן עבודה זו נכלל בעבודת "ויעקב הלך לדרכו" שלאחר חודש תשרי, משום שהכח לעבודה זו נמשך מהריקודים שבשמיני עצרת ושמחת תורה, שכן תחילתו של הריקוד

הוא הגבהת העקבים המסמלות את הכח התחתון ביותר, עד שהם מגביהים גם את הראש המסמל את הכח העליון ביותר.

[שני הפירושים הנ"ל שבציווי "לך לך" הם בהתאם לשני הפירושים שבפסוק "בעבר הנהר ישבו אבותיכם" אם הכוונה לאבות וההליכה היא מלמעלה למטה, או שהכוונה לתרח וההליכה היא מלמטה למעלה].

*

תכלית השלימות בעבודת האדם היא בחיבור שני העבודות הללו לאחד, כמובן מכך ששני עבודות אלו נכללו באותה מילה - "לך".

חיבור זה בא לידי ביטוי בשנת העיבור, שכן עניינה של שנת העיבור הוא לאחד בין השמש, המסמלת את העבודה שמלמעלה למטה, ללבנה, המסמלת את העבודה שמלמטה למעלה.

חיבור זה הינו כלי להמשכת אור אין סוף שלמעלה מגדרי 'מעלה ומטה', עד המשכת העצמות, שעל ידי זה נעשים ישראל וקב"ה כולא חד.

”

כאשר יתבונן במצבו אליבא דנפשיה, יכול לחשוב שאינו שייך ללימוד החסידות, ובפרט לפעול על הזולת.

והמענה על זה - שכיום אין זמן לדחות את לימוד החסידות עד לסיום ההכנות. צריכים ללמוד את החסידות של הרבי, לחזור וללמוד, "ווייטער לערנען און ווידער לערנען", "האַלטן זיך אָן דעם רבי'נס קליאַמקע", ו"המאור שבה" - העצמיות של הרבי שהכניס בתורתו - "מחזירו למוטב", "דער רבי וועט אים שוין אַרויסשלעפן פון אַלע בלאַטע'ס".

ולא עוד אלא שאפילו אם נמצא במעמד ומצב שעדיין יש לו ספקות בנוגע להרבי (אם הוא בעל הבית על הכל, ויכול הכל, ובמילא אינו יכול להתחבא ממנו), עליו ללמוד את תורת החסידות של הרבי - "תורה צוה לנו משה", אע"פ ש"תורה" בגימטריא תרי"א, היינו, שחסר עדיין בהענין דאנכי ולא יהיה לך . . ודוגמתו בנוגע להרבי, כמובן ממאמר רז"ל (ע"פ נגלה) "החולק על רבו כחולק על השכינה" - כי, על ידי לימוד תורתו "וועט ער זיך האַלטן אָן דעם רבי'נס קליאַמקע און זיין מיט אים אויף איין וואַגן".

(משיחת כ' מנ"א השי"ת)